

ХАРАКТЕРИСТИКА ПРИНЦИПІВ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА В УКРАЇНІ

CHARACTERISTICS OF THE PRINCIPLES OF ADMINISTRATIVE LEGAL PROCEEDINGS IN UKRAINE

Бояринцева М.А.,

кандидат юридичних наук,

суддя Окружного адміністративного суду м. Києва

У статті автор характеризує принципи адміністративного судочинства, акцентує на тому, що забезпечення розгляду та вирішення публічно-правових конфліктів, що є предметом звернення до адміністративного суду, має базуватися на застосуванні виробленої системи принципів здійснення адміністративного судочинства, без дотримання яких неможливим є досягнення єдності судової практики. Метою дослідження є з'ясування сутності принципів адміністративного судочинства. Автором обґрунтовано, що значення та сутність принципів адміністративного судочинства в сучасних умовах євроінтеграційного процесу необхідно розглядати шляхом їх співвідношення з категорією принципи права та принципи публічного управління. Автор зазначає, що в аспекті визначення принципів судочинства доцільним є їхнє порівняння з принципами будь-якої процесуальної діяльності. Автором підкреслено, що всі процесуальні норми і інститути формують структуру юридичного процесу з метою забезпечення реалізації його головного завдання – прийняття рішень із дотриманням вимог повноти, об'єктивності, законності та обґрунтованості. Автор умовно принципи адміністративного судочинства в системі принципів права зараховує до галузевих та міжгалузевих принципів та обґрунтовує, що під принципами судочинства необхідно розуміти керівні засади (ідеї), реалізація яких сприяє вирішенню завдань судочинства, забезпеченню ефективності його засобів та способів. Автором зазначено, що адміністративне судочинство характеризується наявністю спеціальних завдань, основним серед яких є захист прав і свобод людини та громадянина від свавілля посадових та службових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Підкреслено, що принципи судочинства мають реалізуватися в тісному взаємозв'язку та взаємозумовленості; лише єдність реалізації принципів судочинства визначає його здатність належним чином врегулювати публічно-правові та приватноправові конфлікти. Автором визначено, що засади здійснення судочинства встановлюються спеціальними кодифікаційними нормативно-правовими актами.

Ключові слова: адміністративно-правовий спір, адміністративний позов, адміністративне судочинство, принцип, судовий розгляд.

In the article, the author describes the principles of administrative proceedings. The author focuses on the fact that ensuring the consideration and resolution of public law conflicts that are the subject of an appeal to an administrative court should be based on the application of the developed system of principles of administrative proceedings, without which it is impossible to achieve unity of judicial practice. The purpose of the study is to clarify the essence of the principles of administrative justice. The author substantiates that the significance and essence of the principles of administrative legal proceedings in the modern conditions of the European integration process should be considered by relating them to the category of principles of law and principles of public administration. The author noted that in the aspect of determining the principles of legal proceedings it is advisable to compare them with the principles of any procedural activity. The author emphasizes that all procedural rules and institutions form the structure of the legal process in order to ensure the implementation of its main task – decision-making in compliance with the requirements of completeness, objectivity, legality and validity. The author conditionally defines the principles of administrative legal proceedings in the system of principles of law related to sectoral and inter-sectoral principles. The author justifies that by the principles of legal proceedings it is necessary to understand the guiding principles (ideas), the implementation of which contributes to solving the problems of legal proceedings, ensuring the effectiveness of its means and methods. The author notes that administrative legal proceedings are characterized by the presence of special tasks, the main among which is the protection of the rights and freedoms of a person and citizen from the arbitrariness of officials and officers of state authorities and local governments. It was emphasized that the principles of legal proceedings should be implemented in close relationship and interdependence; only the unity of the implementation of the principles of legal proceedings determines its ability to properly resolve public law and private law conflicts. The author has determined that the principles for the conduct of legal proceedings are determined by special codification regulations.

Key words: administrative and legal dispute, administrative claim, administrative proceedings, principle, judicial proceeding.

Захист прав людини, застосування заходів відповідальності держави за порушення таких прав мають бути не лише декларативними конституційними нормами, а належним чином гарантовані відповідними засобами публічного управління. У цьому аспекті інститут адміністративної юстиції є однією з головних гарантій реалізації механізму відповідальності держави перед людиною. Функціонування адміністративної юстиції є гарантією забезпечення запобігання проявам бюрократичного свавілля та чиновницького зловживання визначеними законодавством повноваженнями. І від того, наскільки система адміністративної юстиції є ефективною, залежить визначення рівня забезпечення прав і свобод учасників суспільних правовідносин (не лише людини, але і юридичних осіб, у тому числі господарюючих суб'єктів тощо).

Забезпечення розгляду та вирішення публічно-правових конфліктів, що є предметом звернення до адміністративного суду, має базуватися на застосуванні виробленої системи принципів здійснення адміністративного судочинства, без дотримання яких неможливим є досягнення єдності судової практики. З'ясування сутності принци-

пів адміністративного судочинства є метою цього дослідження.

Теоретичне підґрунтя статті становлять праці, присвячені розробці проблем судового розгляду адміністративного позову загалом, так і в межах окремих інстанцій. Питання визначення сутності принципів адміністративного судочинства розглядаються як у контексті тематики адміністративної юстиції (Т.О. Коломосць, О.М. Пасенюк та ін.), М.І. Смокович та ін.), так і епізодично серед інших процесуальних форм оскарження в адміністративному праві (Д.В. Лученко, Ю.О. Легеза, Є.О. Сорочко) та ін.

Забезпечення належного розгляду та вирішення адміністративного спору є неможливим без досягнення принципу рівності учасників процесу. Рівність усіх перед законом є не лише принципом адміністративного судочинства, а й конституційним принципом, тобто таким основним положенням, що має бути застосовано для врегулювання усіх суспільних відносин (цивільних, трудових, земельних та ін.). Однак саме у врегулюванні адміністративного спору такий принцип набуває особливо важливого значення. Адже його застосування робить можливим

позбавлення адміністративного органу наданого йому державно-владного впливу на учасників адміністративних правовідносин і наближення суспільства до забезпечення поступового розвитку країни до публічно-сервісної моделі розбудови відносин «держава-людина». Крім того, встановлення принципу рівності всіх перед законом порушує питання запобігання дискримінаційним проявам.

Дискримінацією є «ситуація, за якої особа та/або група осіб за їх ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, інвалідності, етнічного та соціального походження, громадянства, сімейного та майнового стану, місця проживання, мовними або іншими ознаками, які були, є та можуть бути дійсними або припущеними (далі – певні ознаки), зазнає обмеження у визнанні, реалізації або користуванні правами і свободами в будь-якій формі, встановленій чинним законодавством України, крім випадків, коли таке обмеження має правомірну, об'єктивно обґрунтовану мету, способи досягнення якої є належними та необхідними» (п. 2 ч. 1 Закону України «Про засади запобігання і протидії дискримінації в Україні») [1]. Неприпустимим є застосування дискримінаційних критеріїв у здійсненні особою права на доступ до суду за захистом порушеного права чи інтересу особи. З метою уникнення можливих конфліктів, підставою яких може бути підозра у дискримінаційному підході до особи під час прийняття рішення у справі, необхідним є здійснення аудіо-, відеофіксації діяльності судді, судового апарату. Анонсоване впровадження системи електронного судочинства в цьому аспекті є безумовною гарантією забезпечення уникнення можливих проявів дискримінації за станом здоров'я особи, її національності, кольору шкіри тощо.

Реалізація процесуального принципу рівності усіх перед законом є пов'язаною з забезпеченням ще одного принципу здійснення адміністративного судочинства – принципу змагальності сторін публічно-правового спору. Принцип змагальності розуміється як законодавчо визначена процедура забезпечення рівних можливостей для активного обстоювання інтересів учасниками спору, з огляду на однакові умови. Найбільш очевидним прикладом реалізації принципу змагальності є законодавча регламентація процесу доказування в адміністративній справі, а саме: кожна сторона має довести належним чином (висувається вимога допустимості та достатності доказів – *прим. авт.*) ті доводи, які є обґрунтуванням її позиції у спорі [2, с. 129–130].

В.С. Стефанюк змагальність визначає процес подання доказів, необхідних для вирішення публічно-правових спорів адміністративним судом у встановленій формі, із застосуванням допустимих методів та способів їх дослідження. Другим аспектом розуміння принципу змагальності, на думку В.С. Стефанюка, є розуміння як процесуальної діяльності суб'єктів доказування, її стадійність здійснення та її відповідні можливі наслідки. Варто навести підхід вченого, який дає змогу визначити сутність принципу змагальності: «Утвердження своїх міркувань та оспорування доводів, міркувань та заперечень протилежної сторони визначають зовнішню форму судового адміністративного процесу, надаючи йому змагального вигляду – боротьби сторін перед адміністративним судом» [3, с. 211–212]. Таким чином, принцип змагальності, його дотримання є безумовною гарантією забезпечення вимог всебічного, повного й об'єктивного доказування в судовому розгляді адміністративної справи.

Адміністративне судочинство, на відміну від інших видів процесуальної діяльності, має унікальний принцип. Це принцип допустимості активної участі суду у встановленні істини в розгляді та вирішенні адміністративної справи. У літературі висловлюється думка, з якою варто погодитися, що саме адміністративний суд несе відповідальність за встановлення істини в публічно-правовому

спорі [4, с. 64–65]. Адміністративний суд діє з метою задоволення публічного інтересу, несе особисту відповідальність за недостатній рівень дослідження доказів у справі, а також недостатню якість здійснених процесуальних дій, спрямованих на встановлення істини у справі.

Визначення принципу диспозитивності як принципу адміністративного судочинства має специфічне «забарвлення», що визначається метою та завданнями його здійснення [5, с. 18]. Якщо застосування принципу диспозитивності в розгляді та вирішенні спору в порядку цивільного судочинства (ст. 13 Цивільного процесуального кодексу України) означає, що суд має діяти лише в межах визначених позовних вимог, то розгляд адміністративного спору в порядку адміністративного судочинства дає змогу суду вийти за межі позовних вимог із метою забезпечення належного захисту прав та законних інтересів особи (ч. 2 ст. 9 Кодексу адміністративного судочинства України). Ініціатива адміністративного суду в дослідженні матеріалів справи, витребуванні додаткових доказів, проведенні необхідних інших процесуальних дій для прийняття повного, обґрунтованого рішення є правом суду, а не його обов'язком.

Реалізації завдання належного захисту прав і свобод людини як учасника адміністративних правовідносин сприяє встановлення такого принципу адміністративного судочинства, як принцип офіційного з'ясування всіх обставин у справі, сприяння забезпеченню якого покладається не лише на учасників процесу (як у цивільному судочинстві) чи на одного з учасників (як у кримінальному судочинстві), а й на суд, який таким чином виконує функції здійснення розслідування у справі. Отже, принцип офіційного з'ясування обставин в адміністративній справі може розглядатися як розшуковий (інквізиційний) [6].

Крім того, до складників розуміння принципу диспозитивності передусім належить надання учасникам спору права самостійно розпоряджатися наданими їм процесуальними правами. Зокрема, позивач має право відмовитися від розгляду спору до відкриття провадження у справі (п. 2 ч. 4 ст. 169 Кодексу адміністративного судочинства України). І таким наданим правом позивачі чи їхні представники (якщо це передбачається наданими їм повноваженнями в межах укладеного між ними фідучіарного правочину (договору)) користуються. Зокрема, у 2018 р. за такою підставою була відкликана 1261 позовна заява, у 2017 р. – 1342 позовні заяви, у 2016 р. – 1194 позовні заяви. Стосовно загальної кількості порушених справ це становить близько 1% позовних заяв. Реалізація принципу диспозитивності сприяє налагодженню механізму досудового врегулювання публічно-правового спору, сприяє налагодженню діалогу між державою та людиною. Принцип диспозитивності є основою забезпечення ефективності діяльності з реалізації досудового врегулювання спору, а також реалізації процедури медіації за участі судді або без такої.

До основних принципів здійснення адміністративного судочинства належить і принцип гласності судового процесу (п. 7 ч. 3 ст. 129 Конституції України). Розуміння принципу гласності судового процесу передбачає його визначення як відкритості розгляду та вирішення адміністративної справи, що забезпечується можливістю застосування додаткових технічних засобів – кіно-, фото-, відео-, аудіофіксації судового засідання. Значення забезпечення гласності судового розгляду справи полягає не лише в захисті прав та інтересів учасників процесу, а і в реалізації таких функцій права, як інформаційна та виховна, що сприяє не лише поширенню відомостей про здійснення правосуддя у відповідних категоріях спорів, а й ефективно формує рівень правової культури та правової освіти населення.

Реалізації принципу гласності судового розгляду адміністративної справи сприяє запровадження і втілення концепції електронного судочинства. Система електронного

судочинства має забезпечувати реалізацію таких її складників: можливості звернення до суду в електронній формі та управління справою за допомогою інформаційних технологій; здійснення цифрового запису ходу судового розгляду; організаційно-технічне забезпечення проведення відеоконференції; сприяння застосування засобів безпечної електронної пошти; управління кадровими ресурсами суду; відкритість графіку судових засідань; належне фінансування такої діяльності; електронний документообіг матеріалів судових справ; моніторинг якості роботи тощо [7, с. 26–27].

Відповідно до Наказу Державної судової адміністрації від 23.03.2017 р. № 367, з 01.04.2017 р. створено та реалізується сім пілотних проєктів організації електронного судочинства в Україні. З метою організації електронного судочинства було ухвалено Тимчасовий регламент обміну електронними документами [8]. Успішність впровадження системи електронного судочинства залежить від багатьох складників, зокрема, від доступності надходження процесуальних і непроцесуальних документів в електронному форматі, скріплених електронно-цифровим підписом кожному користувачеві, формування, розгляду та руху справ по судових інстанціях, зберігання справ в електронному вигляді, можливості ознайомлення з матеріалами справи в електронному кабінеті, автоматичного оформлення виконавчих документів та їх направлення до виконавчої служби, обміну інформацією між всіма державними органами та установами, що пов'язані з електронним судочинством [9].

Гласність розгляду та вирішення адміністративних справ не означає, що допустимим є здійснення судових засідань у низці категорій спорів. Закриття судові засідання проводяться, якщо предметом оскарження є державна чи інші види таємниці, захист прав і свобод людини, в тому числі неповнолітніх та малолітніх дітей, а також в інших випадках, визначених законодавством. При цьому інші процедурні аспекти розгляду та вирішення адміністративних спорів залишаються незмінними [10, с. 136–137].

Національна система здійснення судочинства, в тому числі з питань врегулювання публічно-правових спорів у порядку адміністративного судочинства, страждає від великої кількості справ. І досі є ситуація розгляду справи понад 2–3 роки. Звичайно, певні зрушення в цьому напрямі відбуваються, і одним із векторів досягнення належного рівня ефективності діяльності з врегулювання публічно-правових спорів є впровадження в національне правове поле інституту медіації, який абсолютно відповідає як принципам здійснення адміністративного судочинства, так і потребам і вимогам часу. Інститут медіації, на думку В.І. Цимбалюка, може бути визнано універсальним способом вирішення будь-яких правових конфліктів [11, с. 56], і з цим твердженням вченого варто погодитися.

Україна як частина європейського адміністративного простору має запроваджувати і встановити на його території стандарти публічного управління, в тому числі стандарти врегулювання публічно-правових спорів як у судовому, так і позасудовому порядку. У країнах Європи

медіація як спосіб вирішення публічно-правових спорів доволі поширена, має багаторічну традицію застосування, і саме цей досвід має стати основою для запровадження медіації в Україні [12, с. 125–129].

Відповідно до європейського розуміння, категорія «медіація» як позасудовий неформальний метод врегулювання спорів належить до групи методів «альтернативного вирішення спорів» (англ. ADR (Alternative Dispute Resolution)) [13], що передбачає досягнення результату вирішення конфлікту поза його судовим розглядом. Західноєвропейський підхід до розуміння медіації загалом зводиться до визначення її сукупності погоджувальних процедур, завданням застосування яких є всебічне, повне та неупереджене врегулювання правових конфліктів на засадах оперативності, економії часу та коштів, реалізація яких базується на досягненні домовленості між його контрагентами [14, с. 252].

На жаль, незважаючи на очевидну потребу українського суспільства у впровадженні ефективних механізмів досудового врегулювання публічно-правових спорів, зокрема медіації, законодавчої бази для належної реалізації таких процедур і досі не прийнято. Нині є шість проєктів Закону України «Про медіацію» [15–20], жоден із них не взятий за основу при розробленні відповідного законодавчого акта. Дослідження сутності медіації є предметом достатньої кількості наукових публікацій, у тому числі дисертаційного рівня. Варто виділити кілька з них: дисертація Н.В. Боженко «Адміністративно-правове забезпечення медіації як способу вирішення адміністративних спорів» (2018 р.) [21], А.Г. Бортнікової «Правові засади застосування медіації як способу вирішення публічно-правових спорів» (2019 р.) [22] та ін. Звичайно, здійснені наукові дослідження, розроблені проєкти законодавчих актів наближають Україну до вирішення задачі запровадження процедури медіації, однак такий процес має бути активізований і вирішений найближчим часом.

Отже, під час проведеного дослідження було з'ясовано, що принципи адміністративного судочинства визначаються як норми прямої дії, своєрідний законодавчо визначений орієнтир здійснення розгляду та вирішення публічно-правових спорів. Принципи адміністративного судочинства можуть бути класифіковані як загальні, галузеві та міжгалузеві. Такі загальні принципи адміністративного судочинства, як «верховенство права», «диспозитивність», під час розгляду та вирішення адміністративної справи набувають особливого значення.

У межах реалізації такого галузевого принципу, як принцип офіційного з'ясування обставин справ, втілюється унікальна роль системи адміністративної юстиції як гаранта здійснення судового контролю за діяльністю органів публічної адміністрації.

Реалізація принципів адміністративного судочинства дає змогу вирішити такі завдання: забезпечення повноти та всебічності розгляду адміністративної справи; реалізація матеріальних норм адміністративного права; сприяння захисту прав та інтересів учасників спору; усунення можливих прогалин актів адміністративного та адміністративно-процесуального законодавства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про засади запобігання і протидії дискримінації в Україні : Закон України від 06.09.2012 р. № 5207-VI. URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/T125207?an=1&ed=2014_05_13
2. Тихомирова М.Ю. Адміністративное право и процесс : Полный курс [2-е изд., доп. и перераб.] Москва : Изд. Тихомирова М.Ю., 2005. 697 с.
3. Стефанюк В.С. Судовий адміністративний процес : монографія. Харків : Консум, 2003. 473 с.
4. Стрижак А.А. Державне управління забезпеченням діяльності судів загальної юрисдикції : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2005. 27 с.
5. Швецова Н.В. Диспозитивність та офіційність при вирішенні податкових спорів в адміністративному судочинстві України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2011. 213 с.
6. Третя щорічна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини «Стан дотримання та захисту прав і свобод людини в Україні». URL: http://ombudsman.kiev.ua/Dop_3/R3_1.htm
7. Заплотинський Б.А. Електронне судочинство. Конспект лекцій. Київ, 2018. 84 с.

8. Про проведення дослідної експлуатації підсистеми «Електронний суд» в пілотних судах : Наказ Державної судової адміністрації від 23.03.2017 р. № 367. URL: https://dsa.court.gov.ua/userfiles/file/DSA/DSA_2017_all_docs/BEREZEN_17/N_367.pdf
9. Роїк О. Електронне судочинство. Чи має Україна шанси? *Юридична газета*. 2018. № 46. URL: <http://jur-gazeta.com/dumka-eksperta/elektronne-sudochinstvo-chi-mae-ukrayina-shansi.html>
10. Чаку Є.В. Оптимізація організації та функціонування адміністративних судів в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Дніпропетровськ, 2012. 181 с
11. Цимбалюк В.І. Теоретико-правовий аналіз зарубіжного досвіду правового забезпечення медіації. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2014. № 11. С. 55–60.
12. Запара С.І., Виглазова М.В., Коломієць І.С. Становлення інституту медіації в Україні. *Часопис Київського університету права*. 2016. № 4. С. 125–129.
13. Рекомендація № Rec (81) 7 щодо заходів, що полегшують доступ до правосуддя від 14 травня 1981 р. *Офіційний вебсайт Верховної Ради України*. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_133
14. Розман Ю.В. Особливості правового регулювання медіації за законодавством зарубіжних країн. *Науковий вісник Ужгородського національного університету : Серія: Право / гол. ред. Ю.М. Бисага*. Ужгород : Гельветика, 2013. Вип. 21. Т. 1. Ч. 2. С. 251–255.
15. Про медіацію : проект Закону України № 3665 від 17 грудня 2015 р.
16. Про медіацію : проект Закону України № 10301-1 від 19 квітня 2012 р.
17. Про медіацію : проект Закону України № 2425а-1 від 3 липня 2013 р.
18. Про медіацію : проект Закону України № 2480-1 від 9 квітня 2015 р.
19. Про медіацію : проект Закону України № 2480 від 27 березня 2015 р.
20. Про медіацію : проект Закону України № 2425а від 26 червня 2013 р.
21. Боженко Н.В. Адміністративно-правове забезпечення медіації як способу вирішення адміністративних спорів : дис. ... к.ю.н. 12.00.07. Запоріжжя : ЗНУ, 2018. 214 с.
22. Бортнікова А.Г. Правові засади застосування медіації як способу вирішення публічно-правових спорів : дис. ... к.ю.н. 12.00.07. Київ : КНУ ім. Т.Г. Шевченка, 2019. 285 с.

УДК 342.92

РЕЄСТРАЦІЯ МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ ГРОМАДЯН У КОНТЕКСТІ ДЕРЖАВНОГО МІГРАЦІЙНОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

REGISTRATION OF CITIZENS RESIDENCE IN THE CONTEXT OF STATE MIGRATION CONTROL IN UKRAINE

Герич А.Й.,

*викладач кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

Стаття присвячена питанню зміни правового регулювання реєстрації громадян за місцем проживання в контексті державного міграційного контролю. Досліджено генезу інституту реєстрації в українській державі, що прийшла на місце правового інституту прописки. Визначено, що реєстрація місця проживання повинна мати заявний характер та відображати реальний стан міграційних процесів у суспільстві, бути насправді реєстрацією місця проживання, а не володіння нерухомістю. Натомість нині підставою реєстрації є не факт проживання у житлі, а швидше наявність права на проживання в ньому, що зумовлює ситуацію, коли особи змушені реєструватись не там, де вони фактично проживають, а там, де можуть документально підтвердити право на проживання.

У статті також детально проаналізовано правову процедуру реєстрації та відповідальність за проживання без реєстрації місця проживання, що настає в адміністративному порядку. Встановлено, що органами реєстрації місця проживання громадян є органи місцевого самоврядування: виконавчі органи сільської, селищної або міської ради, їхні посадові особи, сільські голови, якщо виконавчий орган сільської ради не утворено, хоча до 2016 р. повноваження з реєстрації, прописки, а також виписки з місця проживання здійснювала Державна міграційна служба України. Органи місцевого самоврядування здійснюють формування та ведення Реєстру територіальних громад, реєстрацію та зняття з реєстрації місця проживання осіб та передачу інформації і внесення відомостей про реєстрацію та зняття з реєстрації місця проживання до Єдиного державного демографічного реєстру.

Доведено, що перехід наповідний характер змушує законодавця передбачити низку запобіжників задля унеможливлення зловживань у відповідній сфері. Це стосується переважно виборчого процесу, сфери освіти, соціального забезпечення тощо.

Ключові слова: реєстрація місця проживання, міграційний контроль, повідомний характер реєстрації, дозвільний характер реєстрації, органи управління у сфері міграції.

The article is devoted to the issue of changing the legal regulation of registration of citizens at the place of residence in the context of state migration control. The genesis of the registration institute in the Ukrainian state, which came to the place of the legal institution of residence, was researched. It has been determined that registration of a place of residence should be of an apposite nature and should reflect the actual state of migration processes in the society and be actually registration of a place of residence, instead of ownership of real estate. Instead, the reason for registering is not the fact of living in the home, but rather the existence of the right to reside in it, which leads to a situation where people are forced to register not where they actually live, and where they can document the right to residence.

The article also analyzes in detail the legal procedure for registration and liability for residence without registration of the place of residence, which occurs in the administrative order. It was established that local government bodies are the bodies of local self-government: the executive bodies of the village, settlement or city council, their officials, village heads, if the executive body of the village council is not formed, although by 2016 the authority to register, registration and extracts from the place of residence was carried out by the State Migration Service of Ukraine. Local governments establish and maintain the Register of Territorial Communities, register and withdraw from the registration of the place of residence of individuals, and transfer information and the inclusion of information on registration and removal from registration of the place of residence to the Single State Population Register.

It is proved that the nature of the transition to a message makes the legislator foresee a number of fuses to prevent abuses in the relevant field. This concerns mainly the electoral process, education, social security, etc.

Key words: registration of a place of residence, migration control, notification of the nature of registration, permissive character of registration, controls on migration.